QO‘QON DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI ILMIY XABARLARI
(2026-yil 10-son)

PEDAGOGIKA
PEDAGOGY

https://doi.org/10.70728/c.series.ped.v08.i10.087

MILLIY MUSIQA FOLKLORINING YOSHLAR MA’NAVIY-ESTETIK TARBIYASIDAGI PEDAGOGIK IMKONIYATLARI

O. Tilloxo’jayev
Qo‘qon davlat universiteti
Musiqa nazariyasi kafedrasi o’qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada milliy musiqa folklorining yoshlar ma’naviy-estetik tarbiyasidagi pedagogik imkoniyatlari ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilinadi. O‘zbek xalq qo‘shiqlari, marosim musiqasi, bolalar folklori, lapar, yalla va dostonchilik an’analarining yosh avlodda milliy o‘zlikni anglash, estetik did, axloqiy fazilatlar, vatanparvarlik va madaniy merosga hurmat tuyg‘ularini shakllantirishdagi ahamiyati yoritiladi. Shuningdek, musiqa ta’limida folklor namunalaridan foydalanishning pedagogik shart-sharoitlari, zamonaviy ta’lim metodlari bilan integratsiyalashuv imkoniyatlari hamda milliy musiqiy qadriyatlarni yoshlar ongiga singdirishning samarali yo‘llari asoslab beriladi. Maqolada folklor materiallarini tanlash, musiqiy-badiiy tahlil qilish, ijro etish va ijodiy talqin qilishga asoslangan pedagogik yondashuv taklif etiladi.

Kalit so‘zlar: milliy musiqa folklori, ma’naviy-estetik tarbiya, yoshlar, xalq qo‘shiqlari, milliy qadriyatlar, musiqa ta’limi, folklor merosi, estetik did, milliy o‘zlik, pedagogik imkoniyatlar.

Аннотация.В статье анализируются педагогические возможности национального музыкального фольклора в духовно-эстетическом воспитании молодёжи. Раскрывается значение узбекских народных песен, обрядовой музыки, детского фольклора, лапаров, ялла и эпического искусства в формировании национального самосознания, эстетического вкуса, нравственных качеств, патриотизма и уважения к культурному наследию. Обосновываются педагогические условия использования фольклорных произведений в музыкальном образовании, возможности их интеграции с современными образовательными методами и эффективные способы приобщения молодёжи к национальным музыкальным ценностям.

Ключевые слова: национальный музыкальный фольклор, духовно-эстетическое воспитание, молодёжь, народные песни, национальные ценности, музыкальное образование, фольклорное наследие, эстетический вкус.

Abstract. This article examines the pedagogical potential of national musical folklore in the spiritual and aesthetic education of young people. It explores the educational significance of Uzbek folk songs, ritual music, children's folklore, lapar, yalla and epic storytelling in developing national identity, aesthetic taste, moral qualities, patriotism and respect for cultural heritage. The article also substantiates pedagogical conditions for incorporating folklore into music education, integrating traditional musical heritage with contemporary teaching methods, and fostering young people's appreciation of national musical values.

Keywords: national musical folklore, spiritual and aesthetic education, youth, folk songs, national values, music education, folklore heritage, aesthetic taste.

KIRISH. Bugungi globallashuv sharoitida yosh avlodning ma’naviy dunyosini boyitish, estetik tafakkurini rivojlantirish va milliy madaniy merosga nisbatan ongli munosabatini shakllantirish ta’lim-tarbiya tizimining muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Axborot oqimining jadallashuvi, turli madaniy ta’sirlarning kuchayishi hamda yoshlarning musiqiy didi va qiziqishlari o‘zgarib borayotgan bir sharoitda milliy musiqa merosini pedagogik jarayonga maqsadli ravishda tatbiq etish alohida ahamiyat kasb etadi.

O‘zbek xalqining ko‘p asrlik musiqiy merosi xalqning tarixiy xotirasi, turmush tarzi, dunyoqarashi, urf-odatlari va axloqiy qarashlarini o‘zida mujassam etgan muhim ma’naviy boylikdir. Xalq qo‘shiqlari, alla, yor-yor, lapar, yalla, mavsumiy va marosim qo‘shiqlari, shuningdek, baxshichilik va dostonchilik an’analari xalqning estetik qarashlari hamda tarbiyaviy tajribasini avloddan avlodga yetkazishda muhim o‘rin tutadi.

Milliy musiqa folklori badiiy zavq uyg‘otuvchi san’at namunalari yig‘indisigina emas, balki shaxsning hissiy dunyosi, axloqiy qarashlari va ijtimoiy munosabatlariga ta’sir ko‘rsatuvchi pedagogik manba sifatida ham namoyon bo‘ladi. Uning tarbiyaviy imkoniyatlari musiqiy ohang, ritm, matn mazmuni, ijro uslubi, jamoaviy kuylash va madaniy muhitning o‘zaro uyg‘unligida yuzaga chiqadi.

Mavzuning dolzarbligi milliy musiqa folklorini yoshlar tarbiyasida an’anaviy qadriyatlarni saqlash vositasi sifatida emas, balki zamonaviy pedagogik yondashuvlar bilan boyitilgan faol ta’lim resursi sifatida o‘rganish zarurati bilan belgilanadi.

Tadqiqotning maqsadi milliy musiqa folklorining yoshlar ma’naviy-estetik tarbiyasidagi pedagogik imkoniyatlarini aniqlash, ularning ta’limiy va tarbiyaviy xususiyatlarini tahlil qilish hamda musiqa ta’limi jarayonida foydalanishning samarali yo‘llarini asoslashdan iborat.

Tadqiqotning vazifalari quyidagilardan iborat:

- milliy musiqa folklorining mazmuni va tarbiyaviy xususiyatlarini ochib berish;
- folklor namunalarining yoshlar ma’naviyati va estetik didini shakllantirishdagi imkoniyatlarini tahlil qilish;
- milliy musiqa merosini o‘rganishga yo‘naltirilgan pedagogik metodlarni aniqlashtirish;
- folklor materiallaridan foydalanish bo‘yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqish.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotning metodologik asosini milliy va umuminsoniy qadriyatlar uyg‘unligi, shaxsga yo‘naltirilgan ta’lim, madaniy merosga asoslangan tarbiya, faoliyatga yo‘naltirilgan yondashuv hamda san’at orqali tarbiyalash tamoyillari tashkil etadi. Maqolada ilmiy-pedagogik adabiyotlarni tahlil qilish, nazariy umumlashtirish, qiyosiy tahlil, pedagogik kuzatish uchun metodik mezonlarni belgilash va folklor namunalarining ta’limiy imkoniyatlarini tizimlashtirish usullaridan foydalanildi. Tadqiqotning asosiy yo‘nalishi milliy musiqa folklorining tarbiyaviy mazmunini ochib berish va uni musiqa ta’limiga tatbiq etishning nazariy-metodik asoslarini ishlab chiqishga qaratildi.

Mazkur maqola nazariy-tahliliy xarakterga ega. Unda tajriba-sinov natijalari yoki statistik ko‘rsatkichlar keltirilmagan; tavsiya etilayotgan pedagogik yondashuvlar keyingi empirik tadqiqotlar orqali tekshirilishi mumkin. Milliy musiqa folklori xalqning tarixiy tajribasi, turmush tarzi, hissiy kechinmalari va estetik qarashlarini musiqiy obrazlar orqali ifodalovchi madaniy hodisadir. U og‘zaki an’ana asosida shakllanib, ijro jarayonida avloddan avlodga o‘tadi va muayyan hududning musiqiy uslubi, shevasi, urf-odatlari hamda ijrochilik xususiyatlarini saqlab qoladi. Folklorning muhim xususiyatlaridan biri uning hayot bilan uzviy bog‘liqligidir. Xalq qo‘shiqlari insonning kundalik faoliyati, oilaviy munosabatlari, mehnati, quvonch va tashvishlari, orzu-umidlari bilan chambarchas aloqada shakllangan. Shu bois folklor namunalarini o‘rganish yoshlarni nafaqat musiqiy bilimlar bilan qurollantiradi, balki xalqning ma’naviy olami va tarixiy xotirasini anglashga ham yordam beradi. Ma’naviy tarbiya shaxsning axloqiy qarashlari, mas’uliyati, insonparvarligi, milliy qadriyatlarga hurmati va jamiyat oldidagi burchini anglashida namoyon bo‘ladi. Estetik tarbiya esa go‘zallikni idrok etish, badiiy obrazlarni tushunish, musiqiy ifoda vositalarini farqlash va san’atga ongli munosabat bildirish qobiliyatlarini rivojlantiradi. Milliy musiqa folklori ushbu ikki yo‘nalishni o‘zaro bog‘laydi.

Masalan, alla qo‘shiqlarida mehr, g‘amxo‘rlik va ezgu tilaklar ifodalansa, yor-yorlarda oilaviy qadriyatlar, o‘zaro hurmat va yangi hayot bosqichiga oid an’analar aks etadi. Mehnat qo‘shiqlarida hamjihatlik, sabr-toqat va mehnatsevarlik g‘oyalari namoyon bo‘ladi. Lapar va yallalarda esa jamoaviy ijro, musiqiy muloqot, ritmik uyg‘unlik va ijodiy faollik muhim o‘rin egallaydi. Dostonchilik an’analari, jumladan, «Alpomish» va «Go‘ro‘g‘li» kabi dostonlar bilan tanishish yoshlarning xalq qahramonligi, sadoqat, jasorat, or-nomus va adolat haqidagi tasavvurlarini boyitishi mumkin. Bunda asarlarni tarixiy-madaniy kontekstda o‘rganish, badiiy obrazlar va axloqiy muammolarni muhokama qilish muhim ahamiyatga ega.

Demak, milliy musiqa folklorining tarbiyaviy imkoniyati uning mazmunini shunchaki yod olish bilan cheklanmaydi. Bu imkoniyat musiqani tinglash, his qilish, tahlil etish, ijro qilish va uning mazmunini shaxsiy hayotiy qarashlar bilan bog‘lash jarayonida ro‘yobga chiqadi. Milliy musiqa folklori yoshlarni o‘z xalqining tarixi, an’analari va madaniy qadriyatlari bilan tanishtirishga xizmat qiladi. Xalq qo‘shiqlarining kelib chiqishi, ijro etilish

sharoiti, matn mazmuni va hududiy xususiyatlarini o‘rganish orqali yoshlar musiqiy merosning jamiyat hayotidagi o‘rnini chuqurroq anglaydilar. Pedagogik jarayonda turli hududlarga xos qo‘shiqlarni qiyosiy o‘rganish, ularning ohang va ritm xususiyatlarini aniqlash, ijro an’analarini muhokama qilish samarali hisoblanadi. Bunday faoliyat yoshlarning milliy merosga qiziqishini oshirish bilan birga, O‘zbekiston hududlarining musiqiy rang-barangligini qadrlashga yordam beradi.

Shu bilan birga, milliy o‘zlikni anglash boshqa xalqlarning madaniyatiga hurmat bilan munosabatda bo‘lishni ham nazarda tutadi. Shuning uchun folklor ta’limi milliy qadriyatlar va umuminsoniy madaniyat o‘rtasidagi uyg‘unlikni ochib berishi lozim. Folklor namunalarining kuy tuzilishi, ritmik xususiyatlari, ohang rivoji, ijro uslubi va badiiy matni yoshlarning musiqiy idrokini rivojlantirish uchun keng imkoniyat yaratadi.

Musiqa mashg‘ulotlarida xalq kuylarini tinglash, ularning xarakterini aniqlash, ohang yo‘nalishini kuzatish, ritmik tuzilishini tahlil qilish va turli ijrolarni taqqoslash orqali o‘quvchilarning musiqiy tafakkuri faollashadi. Ular musiqiy asarning mazmunini anglash, ijrodagi badiiy ifoda vositalarini farqlash va o‘z estetik munosabatini asoslab berishga o‘rganadilar. Estetik tarbiyaning muhim sharti yoshlarni tayyor baholarni qabul qilishga emas, balki mustaqil musiqiy fikr bildirishga yo‘naltirishdir. Masalan, bir xalq qo‘shig‘ining ikki xil ijrosini tinglab, ularning tembri, sur’ati, ifodaviyligi va hissiy ta’sirini qiyoslash topshirig‘i musiqiy didni rivojlantirishga xizmat qiladi. Xalq qo‘shiqlari va dostonlarida mehr-oqibat, kattalarga hurmat, kichiklarga g‘amxo‘rlik, sadoqat, do‘stlik, mehnatsevarlik va adolat kabi tushunchalar turli badiiy shakllarda ifodalanadi.

Mazkur asarlarni ta’lim jarayonida o‘rganishda ularning tarbiyaviy mazmunini tayyor xulosa sifatida bayon etishdan ko‘ra, o‘quvchilar bilan muhokama qilish samaraliroqdir. Masalan, doston qahramonining qarori, xalq qo‘shig‘idagi qahramonlar munosabati yoki marosim qo‘shig‘ining ijtimoiy vazifasi yuzasidan savollar berish yoshlarni mustaqil fikrlashga undaydi. Bunda tarbiyaviy mazmunni zamonaviy hayotiy vaziyatlar bilan bog‘lash muhim. O‘quvchilar folklor asarlarida ifodalangan qadriyatlarning bugungi kundagi ahamiyatini tahlil qilganlarida, musiqiy material axloqiy mushohada uchun faol vositaga aylanadi. Musiqa insonning hissiy kechinmalarini ifodalash va idrok etish imkoniyatini yaratadi. Folklor namunalaridagi quvonch, sog‘inch, mehr, ayriliq, umid va tantana kabi hissiy mazmunlar yoshlarning turli ruhiy holatlarni anglashiga yordam berishi mumkin. Alla, lirik xalq qo‘shiqlari va marosim musiqalarini tinglash jarayonida o‘quvchilar asarning kayfiyatini aniqlash, musiqiy ifoda vositalari bilan hissiy mazmun o‘rtasidagi bog‘liqlikni tushuntirish hamda o‘z taassurotlarini ifodalashga o‘rganadilar. Jamoaviy kuylash va ansambl ijrosi esa o‘zaro tinglash, sheriklarning ijrosiga moslashish, umumiy natija uchun mas’uliyatni his etish kabi ko‘nikmalarni rivojlantirishga xizmat qiladi. Biroq bunday ta’sirning darajasi o‘quvchilarning yoshi, qiziqishi, ta’lim muhiti va pedagogik tashkil etishga bog‘liq ekanini hisobga olish zarur. Milliy musiqa folklori yoshlarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish

uchun ham keng imkoniyatlarga ega. Folklor namunalarini ijro etish, ularga mos ritmik jo‘rlik yaratish, kuy xarakterini tasviriy vositalar bilan ifodalash yoki musiqiy asar haqida ijodiy taqdimot tayyorlash o‘quvchilarning tashabbuskorligini kuchaytiradi. Bunda an’anaviy asarning asl xususiyatlarini saqlash bilan ijodiy talqin imkoniyatlari o‘rtasidagi muvozanatga e’tibor qaratish lozim. O‘quvchilar xalq qo‘shig‘ining asosiy ohangi va mazmunini o‘rganganlaridan so‘ng unga mos ritmik jo‘rlik tanlashlari, ijro variantlarini taqqoslashlari yoki folklor namunasining zamonaviy taqdimotini yaratishlari mumkin. Bunday yondashuv milliy merosni o‘zgarmas material sifatida emas, balki o‘rganish, anglash va mas’uliyat bilan davom ettirish mumkin bo‘lgan madaniy boylik sifatida idrok etishga yordam beradi. Milliy musiqa folklorining tarbiyaviy imkoniyatlaridan samarali foydalanish uchun ta’lim jarayoni izchil va maqsadli tashkil etilishi zarur. Shu maqsadda quyidagi pedagogik mexanizmlarni qo‘llash taklif etiladi.

Birinchi mexanizm - mazmuniy-tahliliy yondashuv. Bunda folklor namunasi musiqiy, tarixiy va tarbiyaviy jihatlardan o‘rganiladi. O‘quvchilar asarning janri, mazmuni, ijro sharoiti, musiqiy xususiyatlari va unda ifodalangan qadriyatlarni aniqlaydilar.

Ikkinchi mexanizm - ijrochilik-faoliyat yondashuvi. O‘quvchilar xalq qo‘shiqlarini yakka tartibda yoki jamoa bo‘lib ijro etadilar, ritmik jo‘rlikdan foydalanadilar, an’anaviy ijro usullarini o‘rganadilar. Bu jarayonda musiqiy eshitish, ritmni his etish, ovozni boshqarish va ansamblda ishlash ko‘nikmalari rivojlanadi.

Uchinchi mexanizm - refleksiv-baholash yondashuvi. Mashg‘ulot yakunida o‘quvchilar o‘rgangan asarining mazmuni, hissiy ta’siri va tarbiyaviy ahamiyati haqida mustaqil fikr bildiradilar. O‘z ijrolarini tahlil qilish va tengdoshlarining fikrlarini tinglash orqali o‘z-o‘zini baholash ko‘nikmalari shakllanadi.

To‘rtinchi mexanizm - madaniy-amaliy yondashuv. Oila vakillari, mahalliy folklor ijrochilari, san’atkorlar va madaniyat muassasalari bilan hamkorlikda uchrashuvlar, folklor kechalari, musiqiy ekspeditsiyalar va ijodiy loyihalar tashkil etiladi. Bunday faoliyat o‘quvchilarni jonli ijrochilik muhiti bilan tanishtirish va hududiy musiqiy an’analarni o‘rganish imkonini beradi.

Beshinchi mexanizm - raqamli ta’lim vositalaridan foydalanish**.** Audioyozuvlar, videomateriallar, elektron kataloglar va raqamli taqdimotlar orqali folklor namunalarini tinglash, turli ijro variantlarini taqqoslash va musiqiy merosni hujjatlashtirish mumkin. Bunda manbaning ishonchliligi, ijrochi haqidagi ma’lumotlar hamda mualliflik va foydalanish huquqlariga rioya qilish muhimdir.

Mazkur mexanizmlarning uyg‘un qo‘llanilishi folklor materialini oddiy tinglash yoki yodlash doirasidan chiqarib, uni faol o‘rganish va tarbiyaviy anglash jarayoniga aylantiradi. Zamonaviy ta’lim sharoitida folklor namunalarini o‘rgatish o‘quvchilarning mustaqil izlanishi, ijodiy faoliyati va hamkorligiga asoslanishi maqsadga muvofiq. O‘quvchilar muayyan hududning xalq qo‘shiqlari bo‘yicha kichik tadqiqot olib boradilar, ijrochilar bilan

suhbatlashadilar, audioyozuvlar to‘playdilar va natijalarni taqdim etadilar. Masalan, “Farg‘ona vodiysi xalq qo‘shiqlarining ijro xususiyatlari” loyihasi orqali mahalliy musiqiy an’analarni o‘rganish mumkin. O‘qituvchi “Nima sababdan bir xalq qo‘shig‘i turli ijrochilar tomonidan turlicha talqin qilinadi?” yoki “Folklor namunalarini zamonaviy shaklda taqdim etishda nimalarni saqlash zarur?” kabi savollarni o‘rtaga tashlaydi. O‘quvchilar dalillar asosida fikr yuritadilar va o‘z xulosalarini asoslaydilar. Guruhlar turli janrdagi folklor namunalarini o‘rganib, ularning musiqiy va tarbiyaviy xususiyatlarini taqqoslaydilar. Bu usul tinglash, muloqot qilish va umumiy qaror qabul qilish ko‘nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Musiqa folklorini adabiyot, tarix, ona tili, tasviriy san’at va axborot texnologiyalari bilan bog‘lab o‘rganish uning mazmunini kengroq anglash imkonini beradi. Masalan, dostonning musiqiy ijrosini uning adabiy mazmuni va tarixiy-madaniy konteksti bilan birgalikda tahlil qilish mumkin. Ushbu yondashuvlarni tanlashda o‘quvchilarning yoshi, musiqiy tayyorgarligi, ta’lim bosqichi va mavjud resurslar hisobga olinishi lozim. Milliy musiqa folklori asosidagi ta’lim-tarbiya faoliyatining natijalarini baholashda faqat qo‘shiqni to‘g‘ri ijro etish yoki nazariy ma’lumotlarni o‘zlashtirish bilan cheklanib qolmaslik kerak. O‘quvchilarning musiqiy idroki, madaniy tushunchalari, ijodiy faolligi va refleksiv munosabatini ham hisobga olish zarur.

Buning uchun quyidagi mezonlardan foydalanish taklif etiladi:

1. Musiqiy-idrokiy mezon: folklor janrlarini farqlash, asarning kayfiyati va musiqiy xususiyatlarini tushuntirish.

2. Ma’naviy-qadriyatli mezon: xalq qo‘shiqlari va dostonlarda ifodalangan qadriyatlarni anglash hamda ularga munosabat bildirish.

3. Ijrochilik-ijodiy mezon: folklor namunalarini ijro etish, jamoaviy faoliyatda qatnashish va ijodiy topshiriqlarni bajarish.

4. Madaniy-refleksiv mezon: milliy merosning ahamiyatini izohlash, o‘z taassurotlarini ifodalash va o‘z faoliyatini tahlil qilish.

Baholash uchun kuzatish varaqalari, suhbat, ijodiy topshiriqlar, o‘quvchi portfoliolari va amaliy ijro natijalaridan foydalanish mumkin. Mezonlar oldindan belgilangan, o‘quvchilarga tushunarli va ta’lim maqsadlariga mos bo‘lishi lozim.

Mazkur mezonlar pedagogik jarayonning natijalarini tizimli o‘rganishga xizmat qiladi. Ularning ishonchliligi va samaradorligini aniqlash uchun kelgusida tegishli tajriba-sinov tadqiqotlarini o‘tkazish talab etiladi.

MUHOKAMA

Milliy musiqa folkloridan ta’lim jarayonida foydalanish bir qator pedagogik afzalliklar bilan birga, muayyan metodik talablarni ham yuzaga keltiradi. Birinchidan, folklor namunasining tarbiyaviy mazmuni uning musiqiy-badiiy xususiyatlari bilan uzviy bog‘liq holda yoritilishi kerak. Musiqani faqat axloqiy g‘oyalarni tushuntirish vositasiga aylantirish uning estetik mohiyatini cheklab qo‘yishi mumkin.

Ikkinchidan, folklor materiallarini tanlashda hududiy va janriy xilma-xillikni hisobga olish zarur. Bir xil repertuar bilan cheklanib qolish yoshlarning milliy musiqiy meros haqidagi tasavvurlarini toraytirishi mumkin. Shu sababli o‘quv dasturida bolalar folklori, marosim qo‘shiqlari, mehnat qo‘shiqlari, lapar, yalla va dostonchilik namunalarini o‘zaro bog‘liq holda o‘rganish maqsadga muvofiq.

Uchinchidan, an’anaviy ijro uslublarini o‘rgatish bilan birga yoshlarning ijodiy tashabbusini qo‘llab-quvvatlash lozim. Bu jarayonda folklor namunasining kelib chiqishi, ijro an’anasi va madaniy konteksti haqida ishonchli ma’lumot berish, asarning asl xususiyatlarini asrash hamda ijodiy talqin chegaralarini tushuntirish muhimdir.

To‘rtinchidan, pedagogning kasbiy tayyorgarligi alohida ahamiyatga ega. O‘qituvchi musiqiy-nazariy bilimlar, folklor janrlari, ijrochilik an’analari va zamonaviy pedagogik metodlarni o‘zaro uyg‘unlashtira olishi kerak. Shuningdek, mahalliy ijrochilar bilan hamkorlik qilish va ishonchli manbalardan foydalanish ta’lim mazmunining sifatini oshiradi.

Shunday qilib, milliy musiqa folklorining pedagogik imkoniyatlarini ro‘yobga chiqarish repertuarni tanlash, o‘qitish metodlarini maqsadli qo‘llash, faol ijodiy muhit yaratish va ta’lim natijalarini tizimli baholashga bog‘liq.

XULOSA.

Milliy musiqa folklori yoshlarning ma’naviy-estetik tarbiyasini rivojlantirishda muhim ta’limiy va tarbiyaviy manba hisoblanadi. Uning mazmunida xalqning tarixiy xotirasi, axloqiy qarashlari, estetik ideallari, urf-odatlari va musiqiy tafakkuri mujassam. Folklor namunalarini maqsadli o‘rganish yoshlarning milliy merosga qiziqishini oshirish, musiqiy idrokini rivojlantirish va madaniy qadriyatlarga ongli munosabatini shakllantirish uchun sharoit yaratadi.

Birinchidan, milliy musiqa folklori ma’naviy va estetik tarbiyani o‘zaro bog‘lovchi ko‘p qirrali pedagogik vositadir. Uning tarbiyaviy imkoniyatlari musiqiy mazmun, badiiy obraz, matn, ijro va madaniy kontekstning uyg‘unligida namoyon bo‘ladi. Ikkinchidan, folklor materiallarini ta’limga tatbiq etishda tinglash, tahlil qilish, ijro etish, ijodiy talqin va refleksiyani birlashtiruvchi yondashuv maqsadga muvofiq. Bunday tashkil etish o‘quvchilarni tayyor ma’lumotlarni o‘zlashtiruvchi emas, balki madaniy merosni anglab o‘rganuvchi faol ishtirokchilarga aylantirishga yordam beradi. Uchinchidan, loyiha asosida o‘qitish, muammoli ta’lim, hamkorlikdagi faoliyat, fanlararo integratsiya va raqamli resurslardan foydalanish folklor merosini zamonaviy ta’lim muhiti bilan bog‘lash imkonini beradi. To‘rtinchidan, pedagogik samaradorlikni baholashda musiqiy bilim va ijrochilik ko‘nikmalari bilan bir qatorda, milliy qadriyatlarni anglash, mustaqil estetik fikr bildirish, ijodiy faollik va refleksiv munosabat kabi mezonlar ham hisobga olinishi lozim. Beshinchidan, milliy musiqa folkloridan foydalanish metodikasini yanada takomillashtirish uchun turli ta’lim bosqichlarida tajriba-sinov tadqiqotlarini tashkil etish, baholash vositalarining ishonchliligini tekshirish va hududiy folklor materiallari asosida o‘quv-metodik resurslar yaratish zarur.

Umuman olganda, milliy musiqa folklorini zamonaviy pedagogik yondashuvlar bilan uyg‘unlashtirish yosh avlodning musiqiy madaniyatini rivojlantirish, milliy merosga hurmatini kuchaytirish va ma’naviy-estetik tarbiyasini takomillashtirishning istiqbolli yo‘nalishlaridan biridir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

18. Qobilova, E., I. Xaydarova, and R. Gulnora. "O‘ZBEK XALQ AN’ANALARI-TARBIYA OMILI." *Scientific Approach to the Modern Education System* 3.26 (2024): 192-195.

19. QOBILOVA, E'ZOZXON. "Forming a sense of love for the profession by teaching labor songs to 4th class students in music culture lessons." *Journal of Positive School Psychology* 7.2 (2023).

20. Azizxonova, M. va E. Qobilovalar. "YOSHLARNI MUSIKY MADANIYATI VA MAINAVYATNI SHAKLLANTIRISHDA MUSIKY TABIYANING AHAMIYATI." *Sharq san’ati va madaniyati* 3.1 (2022): 51-57.

21. Bakirovna, Qobilova, et al. "THE ROLE OF A MUSIC TEACHER IN THE PROCESS OF EDUCATING CHILDREN'S MORAL FEELINGS." *International Journal of Early Childhood Special Education* 14.6 (2022).

22. Qobilova, Ezoz, Oygul Sobirova va Faxriddin Najmiddinov. "Musiqiy madaniyat va ma'naviyatni shakllantirishda musiqa ta'limining ahamiyati." *Academicia: Xalqaro ko'p tarmoqli tadqiqot jurnali* 11.1 (2021): 698-703.

23. Bakirovna, Q. E. "Theoretical And Methodological Basis Of Overcoming Contradictions In Modern Musical And Educational Practice." *Eurasian Journal of Learning and Academic Teaching* 1.1 (2021): 117-120.

24. Djumaboyeva, M. "FORMING THE QUALITY OF CREATIVITY IN STUDENTS BY TEACHING THE LIFE AND WORK OF COMPOSER SULAYMON YUDAKOV." *INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 8.036* 12.02 (2023): 30-33.

25. Djumaboyeva, M. "Activities Specific To Music Lessons And Requirements For The Teacher In Using Them As A Means Of Education." *Journal of Positive School Psychology* (2023): 877-880.

26. Bakirovna, Qobilova, et al. "THE ROLE OF A MUSIC TEACHER IN THE PROCESS OF EDUCATING CHILDREN'S MORAL FEELINGS." *International Journal of Early Childhood Special Education* 14.6 (2022).

27. Djumaboyeva, M. "PEDAGOGICAL SKILLS OF MUSIC TEACHERS." *American Journal Of Social Sciences And Humanity Research* 4 (2024): 150-154.

28. Rasulova, H. N. "Pedagogical opportunities of applying clil technology in music education." (2025).